

Regeling toegankelijke lectuur voor mensen met een leesbeperking 2025-2027

Partijen:

De Mediafederatie, gevestigd te Amsterdam, hierna te noemen: de Mediafederatie

en

Koninklijke Bibliotheek, Nationale bibliotheek van Nederland, gevestigd te Den Haag (hierna te noemen: KB), mede optredend ten behoeve van Bibliotheekservice Passend Lezen (hierna: BPL), de Christelijke Blinden Bibliotheek (hierna: CBB) en de lokale bibliotheken,

en

Stichting Dedicon, gevestigd te Grave, hierna te noemen: Dedicon

Overwegende:

- A. dat er sinds 1985 afspraken bestaan tussen de Mediafederatie (voorheen NUV) enerzijds en de toenmalige blindenbibliotheken anderzijds over het door deze instellingen te vervaardigen en/of ter beschikking stellen van brailleboeken en gesproken boeken met algemene lectuur, bestemd voor leesgehandicapten;
- B. dat KB per inwerkingtreding van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (hierna: Wsob) verantwoordelijk is voor het verzorgen van een bibliotheekvoorziening van noodzakelijk omgezette werken voor personen met een handicap en over de uitvoering ervan onder andere afspraken maakt met BPL, Dedicon en CBB;
- C. dat BPL als eerste- en tweedelijnsvoorziening zorg draagt voor de collectievorming en uitleen van omgezette algemene lectuur, inclusief kranten en tijdschriften;
- D. dat Dedicon als productiebedrijf, samen met CBB, zorgt voor vervaardiging en distributie van aangepaste algemene lectuur;
- E. dat daarnaast Dedicon zelfstandig verantwoordelijk is voor de dienstverlening aan Gebruikers op het gebied van studie- en vakliteratuur;
- F. dat KB, met uitzondering van de omgezette werken benodigd voor studie- en vakbeoefening, de exclusieve intellectuele eigendomsrechten en gebruikslicenties verwerft die mochten ontstaan door aanpassing dan wel omzetting van werken;
- G. dat deze exclusieve intellectuele eigendomsrechten en gebruikslicenties geen afbreuk doen aan de rechten op het oorspronkelijke werk van uitgevers en auteurs;
- H. dat het WIPO Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons who are Blind, Visually Impaired, or otherwise Print Disabled (hierna: WIPO

Marrakesh Verdrag) heeft geresulteerd in EU-implementatieregelgeving (Verordening (EU) 2017/1563 en Richtlijn (EU) 2017/1564), die in 2018 in de Nederlandse Auteurswet zijn geïmplementeerd;

- I. dat BPL, Dedicon en CBB toegelaten entiteiten (authorized entities) zijn in de zin van artikel 2 sub c van het WIPO Marrakesh Verdrag en artikel 15m sub d van de Auteurswet en dat zij ook als toegelaten entiteiten vermeld staan in de Memorie van Toelichting bij de hierboven genoemde implementatiewetgeving;
- J. dat de door het WIPO Marrakesh Verdrag toegestane in- en uitvoer van omgezette werken in Nederland is geïmplementeerd in de artikelen 15j lid 1 sub 3 en 15k van de Auteurswet en dat de bij deze Regeling betrokken partijen aan deze grensoverschrijdende uitwisseling voornamelijk uitvoering zullen geven binnen het verband van het WIPO Accessible Book Consortium, waarvan het secretariaat bij WIPO in Genève berust;
- K. dat de Nederlandse implementatiewet, die op 11 oktober 2018 in werking is getreden, in artikel 15j Auteurswet een speciale exceptie bevat die omzetting van werken voor leesgehandicapten mogelijk maakt, die geen plicht tot billijke vergoeding van rechthebbenden kent en geen toets op commerciële beschikbaarheid van werken in toegankelijk formaat voorschrijft aangezien de bovengenoemde EU-richtlijn deze toets niet toestaat;
- L. dat partijen de intentie hebben om op basis van samenwerking de dubbele productie van werken in Toegankelijk formaat te voorkomen omwille van kostenbesparing, en in samenhang hiermee tevens de intentie hebben om de samenwerking ingevolge artikel 4a te intensiveren;
- M. dat in de onderhavige Regeling, die zijn grondslag vindt in de artikelen 15j en 15c lid 3 van de Auteurswet, wordt uitgegaan van de volgende uitgangspunten:
 - 1 dat personen met een leesbeperking gebruik moeten kunnen maken van werken die in een toegankelijk formaat zijn omgezet door een toegelaten entiteit, mits de toegelaten entiteit rechtmatig toegang heeft tot het gepubliceerde geschrift en de openbaarmaking geschiedt met het oog op uitsluitend gebruik door personen met een leesbeperking en plaatsvindt zonder winstoogmerk.
 - 2 dat bij BPL en Dedicon geregistreerde gebruikers een 'gesloten systeem' vormen, waaraan mensen zonder leesbeperking niet kunnen deelnemen;
 - 3 dat lokale bibliotheken op dezelfde wijze als BPL de omgezette werken alleen beschikbaar stellen aan mensen met een leesbeperking, waardoor ook voor deze instellingen een gesloten systeem van uitlening wordt gevormd;
 - 4 dat partijen alles doen wat redelijkerwijs mogelijk is om misbruik tegen te gaan en dat de beschikbaarstelling verloopt binnen het kader van de bepalingen van deze Regeling;
 - 5 dat de uitleen van omgezette werken door publiek toegankelijke bibliotheekvoorzieningen inclusief BPL en Dedicon op grond van artikel 15c lid 3 van de Auteurswet niet onder het regime van het leenrecht valt.

zijn met inachtneming van ieders verantwoordelijkheden de navolgende Regeling toegankelijke lectuur voor mensen met een leesbeperking overeengekomen:

Artikelen

1 Definities

- a **Braille:** geprint brailledocument.
- b **DAISY** (Digital Accessible Information System): internationale open standaard voor de productie en distributie van digitale Gesproken en Elektronisch Leesbare Documenten.
- c **Elektronisch Leesbaar Document:** een tekstdocument in elektronisch leesbaar formaat dat uitsluitend bestemd is voor Gebruikers, daaronder mede begrepen de multimodale vormen.
- d **Gebruikers:** mensen met een Leesbeperking zoals gedefinieerd in artikel 3 WIPO Marrakesh Verdrag en artikel 15m onder a Auteurswet (in deze wet 'leesgehandicapte' genoemd) en die een Verklaring Leesbeperking hebben afgegeven. Hierbij zijn inbegrepen eventuele begeleiders waarvan mensen met een Leesbeperking afhankelijk zijn voor het juiste gebruik van de Omgezette werken, waartoe deze begeleiders toegang krijgen via het account van de betreffende persoon met Leesbeperking.
- e **Gesproken Document:** document in gesproken vorm dat uitsluitend bestemd is voor Gebruikers, daaronder mede begrepen die vormen die door een computerstam zijn gegenereerd.
- f **Leesbeperking:** een handicap als bedoeld in artikel 15m onder a Auteurswet, artikel 9 onder c Wsob en artikel 3 WIPO Marrakesh Verdrag.
- g **Landelijke digitale bibliotheek:** de voorziening zoals bedoeld in artikel 1, lid 1, onder b van de Wsob.
- h **Lokale bibliotheek:** de instelling als bedoeld in artikel 1, lid 1, onder c Wsob.
- i **Maatwerk:** documenten van beperkte omvang die niet behoren tot de categorie Studie- en vakliteratuur en die op individuele aanvraag van Gebruikers worden omgezet en uitsluitend bestemd zijn voor Gebruikers.
- j **Omgezet werk:** een werk dat in een alternatieve vorm is omgezet waarmee dat werk voor een leesgehandicapte toegankelijk wordt, onder meer om de toegang tot het werk voor die leesgehandicapte even eenvoudig en gemakkelijk te maken als voor personen zonder leeshandicap, zoals gedefinieerd in artikel 15m onder b Auteurswet.
- k **Regeling:** onderhavige Regeling toegankelijke lectuur voor mensen met een leesbeperking.
- l **Reliëfwerk:** tactiel voelbare documenten die uitsluitend bestemd zijn voor Gebruikers.
- m **Studie- en vakliteratuur:** de lectuur die benodigd is voor het volgen van een opleiding of het uitoefenen van een beroep. Deze lectuur wordt merendeels op individuele aanvraag omgezet tot documenten in Toegankelijk formaat.
- n **Toegankelijk formaat:** een exemplaar van een werk in een voor Gebruikers toegankelijke vorm dat Gebruikers toegang geeft tot dat werk op een even eenvoudige en gemakkelijke manier als de toegang die personen zonder leesbeperking tot dat werk hebben zoals gedefinieerd in artikel 2 onder b WIPO Marrakesh Verdrag en zoals omschreven in de definitie van 'omgezet werk' in artikel 15m onder b Auteurswet.
- o **Vergroot Document:** een vergroot document in papieren of digitale vorm, dat uitsluitend bestemd is voor Gebruikers.
- p **Verklaring Leesbeperking:** de verklaring waarmee Gebruikers verklaren een Leesbeperking te hebben.

2 Inhoud van de Regeling: uitvoering van artikel 15j Auteurswet

- a Het is KB en de andere bij deze Regeling betrokken partijen op grond van artikel 15j Auteurswet toegestaan om auteursrechtelijk beschermde werken die qua vorm niet toegankelijk zijn voor Gebruikers conform de definitie van 'Toegankelijk formaat' in het Marrakesh Verdrag en deze Overeenkomst, om te (laten) zetten en te verveelvoudigen tot documenten in Toegankelijk formaat die wel toegankelijk zijn voor Gebruikers en deze documenten aan Gebruikers ter beschikking te (laten) stellen.
- b De omgezette documenten in Toegankelijk formaat kunnen uitsluitend door Gebruikers aangevraagd worden langs de kanalen van BPL, de lokale bibliotheken, KB, de Landelijke digitale bibliotheek en Dedicon.
- c Overeengekomen leesvormen
De door KB, respectievelijk Dedicon en CBB, om te (laten) zetten werken worden documenten in Toegankelijk formaat genoemd en kunnen de volgende leesvormen hebben:
- Gesproken Documenten;
 - Elektronisch Leesbare Documenten;
 - Braille en Reliëfwerk;
 - Vergrote Documenten;
 - Combinaties van bovenstaande leesvormen.
- Deze leesvormen, hun vormvereisten en beveiliging zijn nader gespecificeerd in Bijlage 1. De leesvormen kunnen op een drager of online gedistribueerd worden.
- De leesvormen in deze bepaling moeten bovendien vallen onder de reikwijdte en voorwaarden van artikel 15j Auteurswet.
- d Lectuursoorten
De lectuursoorten die in de onder c genoemde leesvormen mogen worden omgezet, zijn de volgende:
- 1 Algemene lectuur;
 - 2 Tijdschriften en dagbladen;
 - 3 Studie- en vakliteratuur;
 - 4 Maatwerk.

3 Registratie van omgezette werken

Dedicon draagt ten behoeve van de bij deze Regeling betrokken partijen zorg voor de openbaar toegankelijke registratie van de werken van Algemene lectuur die zijn omgezet.

4 Toelevering van digitale brondocumenten

- a De Mediafederatie adviseert zijn leden om kosteloos aan verzoeken van de producerende partij(en) tot medium-neutrale en DRM-vrije aanlevering van digitale brondocumenten van alle lectuursoorten te voldoen, inclusief voor luisterboeken (die vervolgens nog DAISY-omzetting benodigen). Indien gewenst zullen deze partijen de uitgevers tegemoetkomen in de gemaakte kosten die nodig waren voor de levering van een kopie van het digitale brondocument. Omwille van de productiesnelheid

beveelt de Mediafederatie zijn leden aan zo spoedig mogelijk op een dergelijk toeleveringsverzoek te reageren, dan wel de producerende partij(en) brondocumenten te verstrekken via toegang tot publicatiestreams of publicatieservers.

- b De Mediafederatie adviseert zijn leden tevens om de producerende partij(en) een gratis abonnement te verschaffen op de papieren uitgaven van Tijdschriften en/of dagbladen en/of toegangscode te verstrekken voor digitale publicaties, applicaties, en andere digitale publicatievormen voor zover deze nodig zijn bij de omzetting naar een document in Toegankelijk formaat.
- c De door de uitgever beschikbaar gestelde digitale brondocumenten worden met uiterste zorgvuldigheid behandeld en kunnen uitsluitend worden gebruikt voor conversie- en productiedoeleinden door daartoe geautoriseerde medewerkers van de producerende partij(en). Deze brondocumenten worden niet ter beschikking gesteld aan derden zonder uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming van de uitgever. Ten behoeve van verbetering en correctie van het document in Toegankelijk formaat kan het brondocument worden bewaard totdat het werk uit een collectie van de producerende partij(en) wordt gesaneerd, waarna het bronbestand wordt gewist of vernietigd tenzij in overleg met de uitgever wordt besloten tot een andere bestemming.

5 Vermelding bron en beperkt gebruiksrecht

De werken die worden omgezet tot documenten in Toegankelijk formaat voor Gebruikers vermelden op duidelijke wijze de bron van het omgezette werk en bevatten een bepaling waarin Gebruikers van het document worden gewezen op het beperkte gebruiksrecht dat hen is verleend. Specifieke vereisten staan in Bijlage 1.

6 Regeling ten aanzien van Gebruikers

- a De partijen die bij de beschikbaarstelling van omgezette documenten betrokken zijn, hebben de verplichting ervoor zorg te dragen dat het gebruik van de omgezette werken uitsluitend plaats vindt door Gebruikers, tenzij anders is overeengekomen met de uitgever.
- b Partijen zullen doen wat redelijkerwijs mogelijk is om misbruik tegen te gaan. Specifieke vormen van beveiliging staan in Bijlage 1.
- c Het is lokale bibliotheken, KB en/of BPL toegestaan om omgezette werken beschikbaar te stellen specifiek ten behoeve van kennismaking met, voorlichting over en toeleiding naar de dienstverlening voor Gebruikers, aan mensen die nog geen Verklaring Leesbeperking afgaven maar die op basis van hun Leesbeperking naar het oordeel van de bovengenoemde partijen wel op deze dienstverlening zijn aangewezen.

7 Evaluatie

- a De evaluatie van deze Regeling zal eenmaal per jaar rond april plaatsvinden, tenzij partijen anders besluiten. Bij de evaluaties zal onder meer aandacht besteed worden aan de ontwikkelingen op het gebied van online dienstverlening, luisterboeken, e-publishing en de mogelijke fluctuaties in de omvang van het aantal Gebruikers.

BPL, Dedicon en KB zullen voor deze evaluaties de daartoe benodigde gebruiksgegevens verschaffen op geanonimiseerd niveau. Eventuele ontwikkelingen en veranderingen van omstandigheden kunnen aanleiding geven de Regeling aan te passen.

- b Voor de lectuursoort Algemene lectuur zullen KB, BPL en Dedicon ten behoeve van de Groep Algemene Uitgevers van de Mediafederatie (GAU) jaarlijks voorafgaand aan de evaluatie inzage geven in de navolgende gegevens met betrekking tot het voorafgaande kalenderjaar:
- het aantal ingeschreven Gebruikers bij BPL en de gezamenlijke Lokale bibliotheken;
 - het aantal nieuw omgezette werken door Dedicon, uitgesplitst naar de leesvorm waarin de omzetting heeft plaatsgevonden;
 - het aantal uitleningen van omgezette werken (uitgesplitst naar leesvorm) aan individuele Gebruikers door BPL en de gezamenlijke Lokale bibliotheken, zowel uitgeleend via online distributie (stream en download) als op fysieke dragers (cd of papier);
 - het aantal titels en aantal exemplaren van Gesproken Documenten op cd-rom die door Lokale bibliotheken door Lokale bibliotheken aan hun collectie zijn toegevoegd ten behoeve van Gebruikers;
 - het aantal titels van de totale collectie omgezette werken uitgesplitst naar leesvorm.

De leden van de GAU kunnen, indien gewenst, om een controle in de vorm van een verklaring van een registeraccountant verzoeken. De kosten hiervoor zullen worden gedragen door het daarom verzoekende lid/leden van de GAU. BPL, Dedicon en KB zullen hun medewerking aan dit verzoek verlenen.

- c Voor de lectuursoort Studie- en vakliteratuur zal Dedicon jaarlijks voorafgaand aan de evaluatie inzage geven in algemene, geanonimiseerde gebruikscijfers.

8 Andere bevoegdheden

Deze Regeling verleent partijen geen andere bevoegdheden dan die welke uitdrukkelijk zijn vermeld. Partijen zijn niet gerechtigd om enige bevoegdheid, krachtens deze Regeling aan hen toekomend, aan een derde te verlenen zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de betrokken uitgever.

9 Duur van de Regeling

Deze Regeling treedt met ingang van 1 januari 2025 in werking voor de duur van drie jaar. Tussentijdse opzegging door een partij van deelname aan de Regeling, bijvoorbeeld wegens gewijzigde regelgeving, (overheids)beleid of financiering of andere onvoorziene omstandigheden, dient te geschieden door middel van een aangetekend schrijven. De opzeggingstermijn bedraagt zes maanden. Uiterlijk in september 2027 zal over voortzetting van deze Regeling worden gesproken.

10 Toepasselijk recht

Op deze Regeling is het Nederlands recht van toepassing en de Haagse rechtbank is de bevoegde rechter.

Aldus overeengekomen:

De Mediafederatie

Datum:

drs. P. Stadhouders
Directeur

De Koninklijke Bibliotheek

Datum:

ir. W.J.S.M. van Wezenbeek
Algemeen Directeur

Stichting Dedicon

Datum:

drs. M.P. Verboom
Directeur

1 Bijlage: Specificaties leesvormen

Bijlage 1. Specificaties leesvormen

bij de Regeling Toegankelijke lectuur 2025-2027

In deze bijlage worden de diverse leesvormen die worden geproduceerd en uitgeleverd onder deze Regeling nader beschreven.

Vooraf: gestandaardiseerde colofons inclusief auteursrechtelijke melding

Tenzij bij de betreffende leesvorm onder 'Vormvereiste' anders is gespecificeerd, worden alle uitleveringen van BPL en Dedicon voorzien van de onderstaande colofons inclusief auteursrechtelijke meldingen:

BPL:

Deze aangepaste leesvorm is uitsluitend bestemd voor eigen gebruik door mensen met een leesbeperking. Hij wordt uitgeleend door Bibliotheekservice Passend Lezen of de lokale bibliotheek. De intellectuele eigendomsrechten op deze aangepaste leesvorm berusten bij de Koninklijke Bibliotheek en de rechthebbenden van het oorspronkelijke werk. Productie en distributie vinden plaats op basis van artikel 15j en 15c van de Nederlandse Auteurswet en conform de Regeling Toegankelijke Lectuur voor mensen met een leesbeperking. Kopiëren, uitlenen of doorverkopen aan anderen is niet toegestaan. Deze aangepaste leesvorm is in (jaartal) geproduceerd door (producent).

Dedicon (Studie- en vakliteratuur):

Deze aangepaste leesvorm is verzorgd door Stichting Dedicon. Het werk is uitsluitend bestemd voor eigen gebruik door mensen met een leesbeperking. Het werk is eigendom van stichting Dedicon en mag niet worden vermenigvuldigd of aan derden worden uitgeleend of doorverkocht. De intellectuele eigendomsrechten op deze aangepaste leesvorm berusten bij Dedicon en de rechthebbenden van het oorspronkelijke werk. Productie en distributie vinden plaats op basis van artikel 15j en 15c van de Nederlandse Auteurswet en conform de Regeling Toegankelijke Lectuur voor mensen met een leesbeperking. Voor opmerkingen omtrent de kwaliteit van dit boek of vragen over het gebruik ervan kan contact worden opgenomen met Dedicon. Voor contactgegevens zie www.dedicon.nl.

In oudere uitgaven kunnen nog oudere versies van deze colofons zijn opgenomen.

I. Gesproken Documenten

1.1 Productbeschrijving Gesproken Documenten

Gesproken documenten worden geproduceerd als Daisy gesproken bestanden. Een Daisy gesproken boek bestaat uit een verzameling digitale bestanden die een toegankelijke weergave biedt van een uitgave voor personen die een leesbeperking hebben. De bestanden bevatten digitale audio-opnamen van menselijke of synthetische spraak. De structuur van het boek wordt aangegeven in een bijbehorend NCC bestand, met daarin de inhoudsopgave waarop de lezer kan navigeren. Met een Daisy gesproken boek kan de lezer onder meer:

- navigeren op elementen zoals pagina of hoofdstuk
- eenvoudig stukken overslaan
- verder lezen waar je gebleven was; het boek onthoudt de laatste leespositie
- bladwijzers aanbrengeen.

Een Gesproken Document wordt geleverd op CD (past veelal op 1 CD) of digitaal als download of stream. Voor gesproken boeken (Algemene lectuur) geldt dat ze integraal van kaft tot kaft worden omgezet.

Onder Gesproken Documenten behoren ook hoorcolleges en hoorspelen (toneelstuk in (gesproken) geluidsvorm).

1.2 Vormvereiste

Een uitzondering op de gestandaardiseerde colofons vormen de colofons van de hoorcolleges en hoorspelen.

Colofon hoorcolleges:

Dit hoorcollege is uitsluitend bestemd voor eigen gebruik door mensen met een leesbeperking. Het wordt uitgeleend door Bibliotheekservice Passend Lezen of de lokale bibliotheek. Kopiëren, uitlenen of doorverkopen aan anderen is niet toegestaan. Dit hoorcollege is geproduceerd door Dedicon in samenwerking met [naam externe producent].

Colofon hoorspelen:

Dit hoorspel is uitsluitend bestemd voor eigen gebruik door mensen met een leesbeperking. Het wordt uitgeleend door Bibliotheekservice Passend Lezen of de lokale bibliotheek. Alle intellectuele eigendomsrechten op de Aangepastlezen-versie van dit hoorspel berusten bij de Koninklijke Bibliotheek en de rechthebbenden van het oorspronkelijke werk. Kopiëren, uitlenen of doorverkopen aan anderen is niet toegestaan. Dit hoorspel is geproduceerd door Dedicon in samenwerking met [naam externe producent].

1.3 Previews

BPL en/of Dedicon kunnen een audiofragment van 1 à 2 minuten uit de opname selecteren en deze als Preview bij de titelgegevens in hun online catalogus plaatsen.

Iedereen die de online catalogus van BPL en Dedicon in de lokale bibliotheek gebruikt, kan van deze titels een kort fragment beluisteren. Alleen Gebruikers kunnen (na inlog) de titel ook daadwerkelijk bestellen.

II. Elektronisch Leesbare Documenten

II.1 Productbeschrijving Elektronisch Leesbaar Document (ELD)

Elektronisch Leesbare Documenten zijn specifiek voor de doelgroep omgezette digitale documenten, waaronder mede multimodale documenten zijn begrepen zoals bijvoorbeeld tekst en/of afbeeldingen en/of audio en/of video, die via elektronische apparatuur zoals PC/laptop/tablet/smartphone met speciaal daartoe ontwikkelde Software/Apps of brailleleesregel gelezen kunnen worden. Onder Elektronisch Leesbare Documenten vallen bij BPL onder meer: Elektronische Kranten en Tijdschriften, Karaokeboeken en Elektronische boeken voor jeugd en volwassenen. En bij Dedicon vallen er onder meer onder: Edu-tekstbestanden, EPUB 3-bestanden, Leesluisterboeken, bestanden voor dyslexiesoftware, en FotoPDF-bestanden.

II.2 Online beschikbaarstelling en beveiliging van Elektronisch Leesbare Documenten

- a. Alleen de bij BPL en/of lokale bibliotheek, respectievelijk Dedicon ingeschreven mensen met een leesbeperking (Gebruikers) hebben toegang tot de Elektronisch Leesbare Documenten. De Gebruikers van deze documenten worden er ook via de colofontekst op gewezen dat zij de Elektronisch Leesbare Documenten slechts voor eigen gebruik en persoonlijke doeleinden mogen gebruiken.
- b. Elektronisch Leesbare Documenten kunnen alleen gelezen worden met behulp van speciaal ontwikkelde en daarvoor geselecteerde software, players en apps (bv. Daisy apps, EPUB readers en dyslexiesoftware). In veel gevallen kan het bestand alleen geopend worden via een speciaal daarvoor ontwikkelde inlogprocedure die borgt dat

alleen de Gebruiker toegang krijgt tot het Elektronisch Leesbare Document. Daarnaast biedt het gebruik van een app vaak een extra kopieerbeveiliging omdat het Elektronisch Leesbare Document binnen de app gelezen wordt en niet te kopiëren is naar een ander medium.

Een uitzondering hierop vormen de Educatieve Edu-tekstbestanden en FotoPDF-bestanden. Edu-tekstbestanden bevatten de voor blinde en slechtziende leerlingen omgewerkte tekst van een schoolboek en worden door leerlingen gebruikt in MS Word of een andere toegankelijke teksteditor. FotoPDF-bestanden bevatten een afbeelding van de pagina's van een educatief boek. De tekst kan niet uit het bestand worden gekopieerd. De bestanden worden gebruikt door slechtziende leerlingen voor vergroting op het scherm met behulp van een PDF-reader.

- c. Fragmenten van de Elektronisch Leesbare Documenten kunnen ten behoeve van Gebruikers als online tekstfragment van plusminus 200 woorden getoond worden, zowel via de online catalogus van BPL als ook bij lokale bibliotheken en Dedicon. Het kunnen inzien van gedeeltes van tekst is bedoeld ter ondersteuning van de informatievoorziening van BPL en ter verbetering van de catalogusservice zodat Gebruikers beter hun keus kunnen bepalen.

III. Braille documenten en Reliëfwerk

III.1 Productbeschrijving Braille documenten

Braille documenten zijn papieren pagina's waarop de tekst in brailletekens (puntjes) voelbaar is gemaakt, soms gecombineerd met tekst in zwartdrukprint en/of (voelbare) afbeeldingen. Het printen van brailleboeken gebeurt op basis van een digitaal braillebestand dat op zijn beurt weer via automatische conversies vanuit een Daisy XML tekstbestand tot stand is gekomen.

III.2 Vormvereiste

Een uitzondering op de gestandaardiseerde colofons vormt het colofon van de braille A boekjes voor heel jonge lezers.

Colofon Braille A voor heel jonge lezers:

dit boek is van superboek

het is voor jou

je leent het boek niet uit

je geeft het ook niet weg

III.3 Previews

Audiofragmenten van de Braille titels kunnen ten behoeve van Gebruikers als online previews gepresenteerd worden (vergelijk I.3), zowel via de online catalogus van BPL als ook bij lokale bibliotheken en Dedicon. Het beluisteren van gedeeltes van tekst is bedoeld ter ondersteuning van de informatievoorziening van BPL en ter verbetering van de catalogusservice zodat gebruikers beter hun Braille keuze kunnen bepalen, zonder dat een titel al door de producent geprint hoeft te worden.

III.4 Productbeschrijving overig Reliëfwerk

Andere voelbare producten zijn:

- Voelbare tekeningen op swellpaper. Deze behoren (meestal) tot de lectorsoort Studie- en Vakliteratuur en verwijzen naar de bron en plaats in het school- of studieboek waaruit ze afkomstig zijn. Bij een aantal veelvoorkomende en gebruikte tekeningen worden de tactiele tekening gebundeld in zogenaamde themabanden

(bijvoorbeeld wiskundige figuren, of thema's als het oog of de bloedsomloop). Tekeningen kunnen worden voorzien van uitleg bij het voelen in braille, geprinte of digitale tekst of audio.

- In sommige voor de jeugd bedoelde braille titels zijn de plaatjes uit het boek voelbaar gemaakt en als tactiele illustraties toegevoegd aan de brailleband.
- Landkaarten, kunst en plattegronden in *swellpaper* of *thermoforme* plastics: voor algemeen gebruik en te bestellen via BPL.
- Landkaarten, kunst en plattegronden in *Twin Vision 1.0*: deze bestaan uit een combinatie van hoog contrast kaarten met voelbare doorzichtige plastic cover en worden gemaakt als Maatwerk op basis van digitaal bewerkte kaarten en zijn daarna te bestellen via BPL voor algemeen gebruik.
- Landkaarten, kunst en plattegronden in *Twin Vision 2.0*: hierin worden de hoog contrast tekening en voelbare laag samen op een vel papier geprint. Deze worden gemaakt als Maatwerk op basis van digitaal bewerkte tekeningen en zijn daarna te bestellen via BPL voor algemeen gebruik.
- Voelboeken: zijn handmatig gemaakt en kunnen uit veel verschillende materialen bestaan, bijvoorbeeld rubber, katoen, plastic, wol of metaal. Veel boekjes bevatten een verhaal maar er zijn ook edities met een educatieve inslag. Door de tekstjes in braille kunnen kinderen al wennen aan deze leesvorm.

III.5 Vormvereiste overig Reliëfwerk

Een uitzondering op de gestandaardiseerde colofons geldt voor alle vormen van overig Reliëfwerk. Deze worden niet voorzien van een colofon.

IV. Vergrote Documenten

IV.1 Productbeschrijving van Vergrote documenten

Vergrote documenten zijn op (A4 of A3) papier geprinte kopieën van een boek of tijdschrift. Bij Studie- en vakliteratuur betreft het fotokopieën op A3-formaat waarbij alle plaatjes en de layout van de pagina behouden blijven. Bij Algemene lectuur-jeugdtitels gaat het om een print op papier van een tekst uit een jeugdboek in het zogenaamde JumboLetter formaat met een lettergrootte van ten minste 24. Bij deze JumboLetterboeken worden, voor zover mogelijk, ook de illustraties vergroot meegeprint.

IV.2 Vormvereiste

Een uitzondering op de gestandaardiseerde colofons vormt het colofon van de JumboLetterboeken.

Colofon JumboLetterboek:

Deze aangepaste leesvorm is uitsluitend bestemd voor eigen gebruik door mensen met een leesbeperking. Hij wordt uitgeleend door Bibliotheekservice Passend Lezen. De intellectuele eigendomsrechten op deze aangepaste leesvorm berusten bij de Koninklijke Bibliotheek en de rechthebbenden van het oorspronkelijke werk. Productie en distributie vinden plaats op basis van artikel 15j en 15c van de Nederlandse Auteurswet en conform de Regeling Toegankelijke Lectuur voor mensen met een leesbeperking. Kopiëren, uitlenen of doorverkopen aan anderen is niet toegestaan. Deze aangepaste leesvorm is in (jaartal) geproduceerd door (producent).

V. Combinaties van bovenstaande leesvormen

De bovengenoemde leesvormen kunnen met elkaar gecombineerd worden en zodanig geleverd worden aan de Gebruiker. Te denken valt bijvoorbeeld aan een document in Braille

met ingevoegde Reliëfafbeeldingen en geprinte tekst of een Reliëfwerk dat voorzien is van een QR-code die verwijst naar een beschrijving of uitleg in gesproken vorm.